

23 червня 2014 р.

Комісар ЄС з питань енергетики Гюнтер Етінгер заявив 21 червня про те, що Росія повинна усвідомлювати «падіння до неї довіри, як до надійного постачальника газу». Подібна заява – досить обережна констатація факту, що мав місце вперше в 2006 році і повторно в 2009-му. Але те, що зараз прозвучало з вуст єврокомісара, говорить тільки про одне – в 2009 році Брюссель не зробив адекватних висновків після 2-гої газової кризи. Найголовніший висновок – Росія використовує газ як зброю, що й підтвердили події 2006 і 2009 року. Реальність, яку Брюссель сьогодні не в змозі зрозуміти – це те, що 3-тя газова криза є компонентом гібридної війни, розв'язаної Росією проти України і ... ЄС. ЄС теж є об'єктом атаки з боку Кремля. У випадку ЄС Росія не веде військової кампанії, але інформаційний (дезінформаційний) і енергетичний вплив на Брюссель явний.

У Єврокомісії також не розуміють, що політика РФ системно спрямована на посилення залежності ЄС від російських енергоресурсів і блокування альтернативних джерел і маршрутів газу для Європи. Індикатором успішності цієї політики, що реалізується з 2003 року (після затвердження Енергетичної Стратегії РФ В.Путіним з чіткою фіксацією того, що енергоресурси та інфраструктура їх доставки є «інструментом проведення внутрішньої і зовнішньої політики») стали слова Г.Етінгера про те, що нафта і газ Росії повинні бути в кінці списку можливих санкцій. Таким чином, у Кремлі чітко зрозуміли – вуглеводневі інструменти працюють!

Небезпеку застосування таких інструментів нарешті зрозуміли в НАТО. Генеральний секретар Альянсу А. Фог Расмуссен досить чітко констатував: «Росія, в рамках своєї заплутаної стратегії інформування та дезінформування, залучена в роботу з так званими неурядовими організаціями, мета яких домогтися заборони видобутку сланцевого газу, і таким чином домагається збереження залежності Європи від імпортованого з Росії газу», – заявив він. Слід звернути увагу, що «керівництво» так званої ДНР ще в травні висловилося за заборону видобутку сланцевого газу, ретранслюючи міфи російської пропаганди про шкоду гідророзриву пласта для навколишнього середовища. З урахуванням того, що ДНР є маріонетковою структурою Кремля, це підтверджує наше лютневе припущення про те, що одним з мотивів російської агресії проти України є видавлювання з її території компаній світового рівня, що прийшли в проекти розвідки і видобутку традиційних і нетрадиційних вуглеводнів (див.: <http://geostrategy.org.ua/ua/analitika/item/323-gazovyie-podteksty-krizisa-v-kryimu>).

У контексті викладеного вище, слід зрозуміти, що військовий та енергетичний вимір агресії Росії взаємопов'язані. Те, що відбувається на сході України не є «українсько-російською кризою», як його намагаються представити в Європі, дистанціюючись тим самим від проблеми. Насправді те, що відбувається у відносинах на лінії Росія – Україна – ЄС є «системним комплексом різномірних превентивних впливів військового та невійськового характеру» або за західною термінологією – гібридною війною. Як ми вже зазначили вище, ця війна Росії спрямована не тільки проти України, а й проти ЄС теж. Відсутність військового компонента у війні проти ЄС вводить в оману Брюссель і приводить його до неадекватного висновку – те, що відбувається – виключно «українсько-російська криза». Цілі, які ставить Росія в гібридній війні проти ЄС – відмова ЄС від свого розширення на схід, його розкол і подальший розпад. За задумом, це призведе до ліквідації стратегічного противника на Заході, бо якщо не буде ЄС, то на рівні двосторонніх відносин з державами-членами Росія буде апоріорі сильнішою від будь-якої держави Європи. І мета руйнування ЄС, на думку білякремлівських аналітиків, поступово досягається. Індикаторами успішності служать процеси, що почалися в Євросоюзі:

- обговорення Єврокомісією з Росією питань угоди про асоціацію ЄС – Україна, чому раніше Брюссель противився;

- дискусії високого рівня в Брюсселі про можливість розколу в ЄС через «українсько-російську кризу»;

- ствердження Ф.-В. Штайнмайера про те, що Україна не представляється «у складі західного альянсу в осяжному майбутньому».

До числа індикаторів слід віднести і відсутність консенсусу в НАТО з питання надання Грузії ПДЧ. І консенсус цей руйнують саме західноєвропейські країни-члени НАТО та ЄС, які є найбільшими імпортерами російського газу, нафти і нафтопродуктів (насамперед – Німеччина).

По суті, все це символізує найнебезпечнішу для Європи тенденцію реінкарнації пакту Молотова – Ріббентропа, не виключено – у вигляді якихось назріваючих закулісних домовленостей Лаврова і Штайнмайера.

Який можливий алгоритм дій Кремля проти України і ЄС найближчим часом?

1. Демонстрація Москвою «стриманості» до 27-го червня – дня саміту ЄС, на якому має бути розглянуто питання про практичне запровадження 3-го рівня санкцій стосовно РФ. У Москві впевнені, що рішення про санкції не буде прийнято, а реакція Заходу на вторгнення в Україну регулярних сил призведе до реакції, аналогічної до реакції 2008 року відносно Грузії.
2. Після саміту ЄС, Росія може вдатися до активних дій як у військовому, так і в енергетичному відношеннях до України. Гібридна війна може бути доповнена ще й кібер-компонентом з метою дезорганізації систем управління державою, військовою організацією країни і управління енергетичною інфраструктурою. Однак, остаточне рішення про вторгнення регулярними силами в Кремлі ще не прийнято (хоча сценарії відпрацьовані) – звідси декларативна підтримка Путіним мирного плану Порошенка з одночасним демонстративним початком широкомасштабних військових навчань Центрального військового округу.
3. Переривання поставок газу до Європи (за аналогією з 2009 роком) з обвинуваченням України в «транзитних проблемах». Не випадково «Газпромекспорт» розірвав угоду з «Укртрансгазом» про балансування пікових коливань при поставках газу до Європи. Хоча російська компанія заявила, що «припинення цієї Угоди «Газпром експортом» не впливає на надійність поставок через територію України», тим не менш це індикатор підготовки до створення штучного сценарію звинувачення України в «крадіжці газу» подібно тому як це було зроблено в 2009 році.

Чого хоче досягти Росія?

1. Подальшого знекровлення України, її «сомалізацію» через ескалацію бойових дій на сході країни з тим, щоб восени країна занурилася в мультикризовий стан. Механізм досягнення мети: посилення інтервенціоністського компонента гібридної війни. Наводимо фрагмент одного з останніх аналізів, виконаних у Росії, який, як нам здається, відображає цю тенденцію: «З одного боку, ввести армію ми (Росія – прим. наша) не можемо – занадто великі ризики, з іншого боку, не допомогти теж не можемо – ризики ще більші ... Відповідно залишається єдиний прийнятний вихід із ситуації, що склалась. Необхідно діяти непрямими методами... У першу чергу необхідно направити військових і цивільних фахівців, спецслужбистів для побудови повноцінних інститутів влади на території новоутворених республік. Слід створити всі умови для організації добровольчого руху, здійснюючи всебічну допомогу в його підготовці, забезпеченні озброєнням і військовою технікою, створенням на території Росії, ДНР і ЛНР таборів підготовки добровольців із самого Донбасу і не тільки. Забезпечити Опір Південного Сходу розвідувальною інформацією, в т.ч. супутниковою, даними радіотехнічної та радіоелектронної розвідки, безпілотною технікою в цілях тактичної розвідки, засобами РЕБ, засобами захищеного зв'язку ... Озброєння можна давати те, яке використовується в українській армії, а також зарубіжні зразки, щоб формально ніхто не міг пред'явити Росії звинувачення в наданні збройної допомоги "сепаратистам-терористам". Задіяти наші розвідувально-диверсійні групи для саботажу на стратегічних об'єктах противника (аеропорти, військові бази, колони бронетехніки, диверсії проти скупчення значних сил противника і т.д.), забезпечити передачею інформації з агентурних джерел та інше. Цей варіант є оптимальним і єдино можливим». Таким чином, фактично, Кремль має намір інтенсифікувати вторгнення іррегулярними силами, оснащеними важкими озброєннями. Практично, цей етап розпочався після Нормандії, де Путін відчув, що секторальних санкцій проти Росії Європа вводить не буде ні за яких обставин, дії США обмежаться більш жорсткою риторикою, а їх основна увага буде переключена на Ірак.
2. Припинення поставок газу в ЄС через Україну під тим чи іншим приводом (з досвіду 2009 року і у зв'язку з розривом договору про балансування поставок, можна припустити, що трафаретно це буде обвинувачення України в «крадіжці газу»).

3. Остаточного «примусу» ЄС до думки про те, що Україна – зона неприйнятних транзитних ризиків для поставок російських енергоресурсів до Європи і до згоди на її подальший обхід. Механізм і шляхи:

- диверсійні дії на ГТС України, підтвердження чого є вибух на газопроводі Уренгой – Помари – Ужгород 18 червня (вельми показові російські оцінки: «Сьогодні підірвали найголовніше. Правда, не в самому головному місці, всього лише під Полтавою, але в цьому факті є ... натяк», «привабливість використання «Південного потоку» зростає з кожним додатковим ризиком, що виникає для транзиту газу через Україну»);

- згода переляканої Єврокомісії, яка не розуміє що відбувається, на виключення газопроводу OPAL з 3-го Енергопакету, що відкриє можливість повномасштабного запуску «Північного потоку» і зменшення транзиту через українську ГТС більш ніж на 1/3 проти нинішнього рівня. Також, по розумінню Кремля, майже автоматично можна буде отримати і згоду Єврокомісії на надання виключення з 3-го Енергопакету для проекту «Південний потік» за принципом «якщо для OPAL можна, то чому для «Південного потоку» не можна?»;

- Технічна підготовка «Північного потоку» до перекидання на нього обсягів з українського напрямку. Підтвердженням цьому є повідомлення про те, що «газопровід буде повністю зупинено з 24 по 28 червня, а до 4 липня працюватиме на одній нитці». Йдеться про виконання комплексу робіт з діагностики трубопроводу і необхідної технічної підготовки компресорної станції «Портова», а також установки підготовки газу до транспортування.

Ймовірно, після 4 липня (але не виключено, що може бути і раніше) можна чекати перекриття крану і для ЄС, з тим, щоб стимулювати Єврокомісію до якнайшвидшого вирішення питання OPAL, оскільки до середини липня Брюссель повинен ухвалити принципове рішення.

Показово, що 22 червня Г. Етінгер не виключив того, що газова інфраструктура, через яку російський газ йде до країн ЄС, може стати об'єктом диверсії з боку проросійських сепаратистів. Але який висновок зробить Єврокомісія з цієї констатації – про необхідність підтримки України у захисті критичної інфраструктури і розвитку ГТС або поступку Росії в її домаганнях до руйнування 3-го Енергопакету і обходу України? Репліка єврокомісара про те, що якби в газовому спорі «обидві сторони дотримувалися виключно економічної логіки, компроміс вже давно був би знайдений» говорить про те, що в Брюсселі до кінця так і не зрозуміли, що економічну логіку ігнорує тільки сторона для якої газ – не тільки товар, а й інструмент впливу, тобто – Росія.

Таким чином, якщо Рада ЄС на саміті 27-го не прийме рішення про безумовне і превентивне введення санкцій 3-го рівня проти Росії, то в Кремлі це буде розцінено, як «зелене світло» для наступного етапу ескалації в Україні (але не тільки!), цілями якого на наступні літні місяці стануть:

- дезорганізація роботи газового сектору України в його найбільш чутливих місцях на Харківщині та Полтавщині (сукупно – 4/5 внутрішнього газовидобутку, а також транзитний вузол і переробка), а також у західній частині країни (підземне зберігання газу і газовимірювальні станції), з тим щоб позбавити або максимально обмежити уряд України в залученні стратегічного газового потенціалу для виживання в зимовий період (газ власного видобутку, ПСГ, реверсні поставки);

- остаточне «вибивання» з Єврокомісії «під дією обставин непереборної сили» згоди для газопроводів OPAL і «Південний потік»;

- зрив реверсних поставок газу в Україну через територію Словаччини;

- інформаційно-пропагандистське розпалювання ситуації в Молдові та Латвії у контексті підготовки до наступних етапів експансії в 2015 році;

- ескалація політичної кризи в Болгарії з метою постановки на порядок денний питання про вихід країни з ЄС.

Таким чином, у ЄС 27-го червня є унікальний шанс переломити негативну динаміку подій не тільки в Східній Європі, а й для самого себе, якщо від реактивної позиції постійного декларування «глибокого обурення» поведінкою Росії, Європейська Рада зможе перейти до превентивної дипломатії, прийнявши рішення про санкції. В іншому випадку, глибока тріщина між Старою та Новою Європою стане ще глибшою.